

Podstawy fizyki

Część - I

(Mechanika i fizyka molekularna)

Wykład – cztery godziny tygodniowo

Ćwiczenia – cztery godziny tygodniowo

Prowadzący – prof. zw., dr hab. Mykola Serheiev

Treść

Wykład 1. Mechanika punktu materialnego. Mechanika klasyczna. Modeli w mechanice. Układ odniesienia. Wektor wodzący punktu materialnego. Kinematyka punktu materialnego. Prędkość średnia i chwilowa. Przyspieszenie średnie i chwilowe. Ruch ze stałą prędkością i stałym przyspieszeniem. Ruch po okręgu. Prędkość i przyspieszenie kątowe. Związek między prędkością liniową a prędkością kątową. Przyspieszenie dośrodkowe i przyspieszenie styczne. Wektor prędkości kątowej.

Wykład 2. Mechanika Newtona. Pierwsza zasada dynamiki. Inercjalne układy odniesienia. Siły rzeczywiste i pozorne. Druga zasada dynamiki. Siła, masa, pęd. Zasada zachowania pędu. Zasada superpozycji sił. Przykłady sił rzeczywistych. Trzecia zasada dynamiki. Ruch ciała o zmiennej masie. Siła odrzutu. Zasada względności Galileusza. Reguła dodawania prędkości w mechanice Newtona. Transformacji Galileusza.

Wykład 3. Dynamika układu punktów materialnych. Siły zewnętrzne i wewnętrzne. Środek masy. Ruch środka masy. Prawo zachowania pędu dla układu punktów. Zagadnienie dwóch ciał. Masa zredukowana. Praca sił a energia kinetyczna. Siły zachowawcze i nie zachowawcze. Siły potencjalne. Energia potencjalna. Prawo zachowania energii. Siły centralne. Pole grawitacyjne.

Wykład 4. Zderzenia w mechanice. Zderzenia doskonale niesprężyste. Zderzenia doskonale sprężyste. Moment pędu i moment siły. Równanie ruchu obrotowego. Prawo zachowania momentu pędu. Rotacja punktu materialnego dookoła nieruchomej osi. Ruch w polu sił centralnych. Prędkość połowa. Prawa Keplera. Prawa rządzące ruchem planet. Odśrodkowa energia potencjalna. Prędkości kosmiczne.

Wykład 5. Dynamika ciała sztywnego. Ciała sztywne i moment bezwładności. Twierdzenie Steinera. Ruch postępowo-obrotowy ciała sztywnego. Energia kinetyczna ruchu postępowo-obrotowego ciała sztywnego. Ruch precesyjny (bąk). Żyroskop.

Wykład 6. Drgania. Siła harmoniczna. Okres drgań, częstość. Wahadła: wahadło proste, wahadło fizyczne, długość zredukowana, środek wahań. Oscylator harmoniczny tłumiony. Straty mocy, współczynnik drobnoci. Drgania wymuszone oscylatora harmonicznego. Rezonans.

Wykład 7. Ruch w układach nieinercjalnych. Położenie, prędkość i przyspieszenie punktu materialnego względem różnych układów odniesienia. Równanie ruchu punktu materialnego względem układu nieinercjalnego. Siły bezwładności. Siła ciężkości i ciężar ciała. Wahadło Foucaulta.

Wykład 8. Dynamika ośrodków sprężystych.. Fale mechaniczne. Fale rozchodzące się w przestrzeni. Rozchodzenie się fal, prędkość fal. Interferencja fal. Fale stojące. Układy drgające, przykład. Dudnienia – modulacja amplitudy. Zjawisko Dopplera.

Wykład 9. Mechanika płynów. Statyka płynów. Ciśnienie i gęstość. Ciśnienie wewnątrz nieruchomego płynu, znajdującego w polu grawitacyjnym. Prawo Pascala i prawo Archimedesesa. Pomiar ciśnienia (barometr). Dynamika płynów. Ogólny opis przepływu płynów. Równanie Bernoulliego. Lepkość. Wzór Poiseuille'a. Dynamiczna siła nośna.

Wykład 10. Teoria kinetyczna i termodynamika. Prawa gazów doskonałych. Zerowa zasada termodynamiki. Ekwipartycja energii. Ciepło właściwe. Ciepło właściwe przy stałej objętości. Ciepło właściwe przy stałym ciśnieniu. Rozprężanie izotermiczne. Rozprężanie adiabatyczne.

Wykład 11. Zjawiska transportu. Średnia droga swobodna. Kinetyczna teoria zjawisk transportu w gazach. Dyfuzja, przewodnictwo cieplne, lepkość.

Wykład 12. Rozkłady statystyczne. Elementy teorii prawdopodobieństwa. Rozkład prędkości Maxwella. Procesy odwracalne i nieodwracalne. Cykl Carnota. Druga zasada termodynamiki. Termodynamiczna skala temperatur.

Wykład 13. Druga zasada termodynamiki. Entropia. Entropia a nieuporządkowanie. Gazy rzeczywiste. Równanie Van der Waalsa.

Wykład 14. Przejścia fazowe. Ciała krystaliczne i amorficzne. Cieczy. Napięcie powierzchniowe i związanie. Zjawiska kapilarne.

Literatura

1. D.Halliday, R.Resnik, J.Walker, Podstawy fizyki. T 1, Mechanika, PWN, Warszawa, 2006.
2. D.Halliday, R.Resnik, J.Walker, Podstawy fizyki. T 2, Mechanika, drgania i fale, termodynamika, PWN, Warszawa, 2005.
3. I.W.Sawieliew. Wykłady z fizyki. T. 1, Mechanika. Fizyka cząsteczkowa. PWN, Warszawa, 2000.
4. A.Wróblewski, J.Zakrzewski. Wstęp do fizyki. T. 1, PWN, Warszawa, 1976
5. M.Serheiev. Wykłady. Podstawy Fizyki. Fizyka I. Mechanika i fizyka molekularna.
<http://www.us.szc.pl/~sergeev/Dydaktyka/Dydaktyka.html>